

Asia: Suomen Diabetesliitto ry:n lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta

Viite: VN/22900/2023

Suomen Diabetesliitto ry:n lausunto on toimitettu Lausuntopalvelu.fi järjestelmässä.

LAUSUNTO

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 1 §:ään (Avustuslajit)

Valtionavustuslaki (688/2001) on valtionavustustoimintaa sääntelevä yleislaki. Lain 5.1 §:n mukaan valtionavustus voidaan myöntää joko yleisavustuksena tai erityisavustuksena. Lain 5.3 §:ssä määritellään yleisimmin käytettävät erityisavustuksen lajit.

Sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta annetussa laissa (284/2023) ei ole määräyksiä valtionavustusten lajeista. Tältä osin tulee siis sovellettavaksi valtionavustuslain säännökset.

Asetuksessa tulisi selkeyden vuoksi käyttää terminologisesti valtionavustuslain mukaisia yleensä käytettäviä avustuslajeja eli yleisavustus ja erityisavustus. Erityisavustuksen lajeja voi sitten valtionavustuslain tapaan tarkemmin määritellä asetustekstissä.

Kohdennettu yleisavustus on mainittu terminä asetusluonnoksen 4 §:ssä (sekä 10 § ja 13 §:ssä). Valtionavustuslaki tai sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta annettu laki eivät sisällä terminä tällaista valtionavustuslajia. Asetuksessa tulisikin tarkemmin määritellä mitä tällä termillä yleisavustuksen lajina tarkoitetaan, perustelumuistiossa pelkästään oleva tarkempi määrittely tai kuvaus ei riitä.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 2 §:ään (Avustettava toiminta)

Asetusluonnoksen perustelumuistion luonnoksen mukaan avustettava toiminta voi joissain tapauksissa olla luonteeltaan sellaista, ”mikä voidaan katsoa lakisääteiseksi toiminnaksi”.

Sitä, mitä tällä tarkoitetaan, voisi olla syytä tarkentaa vielä ja arvioida, onko tekstissä viitatulla toiminnalla tarkoitettu lakisääteistä toimintaa, joka olisi annettu lailla tai lain nojalla (vrt. Suomen perustuslaki 124 §) valtionavustusta hakevalle yhdistykselle tai säätiölle julkisena hallintotehtävänä vai onko tarkoitettu sellaista toimintaa, joka ei kuitenkaan varsinaisesti ole lakisääteistä toimintaa.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 3 §:ään (Avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset)

Hyvän hallinnon periaatteisiin kuuluu yhdenvertaisuus hallintomenetellessä. Valtionavustustoimintaa pyritään yhtenäistämään valtiovarainministeriön kehittämis- ja digitalisointihankkeen yhteydessä. Hankkeen tehtävänä on myös selkeyttää ja tarpeen mukaan yhdenmukaistaa valtionavustusprosessin menettelytapoja

sekä lisätä avustustoiminnan läpinäkyvyyttä, avoimuutta ja vuorovaikutteisuutta avustushjelmien valmistelusta toiminnan arviointiin.

Edellä mainitun mukaisesti sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden valtionavustustoiminnassa tulisi asetuksessa tulisi asetusluonnosta enemmän pyrkiä yhdenmukaisempaan menettelyyn ja valtionavustusehtoihin muiden valtionapuviranomaisten kanssa.

Valtionavustuslain (5 §) periaatteena on, että yleisavustus myönnetään käytettäväksi saajan säännönmukaiseen toimintaan tai tiettyyn osaan siitä. Yhdistyksissä valtionavustus on tällöin tarkoitettu käytettäväksi yhdistyksen sääntöjen mukaiseen toimintaan sekä siihen liittyviin hallintomenoihin. Avustuksen käyttöön hyväksytyjä menoja ovat pääsääntöisesti kaikki lailliset, avustuksen saajan säännönmukaisen toiminnan menot (ks. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtionavustuslaiksi, HE 63/2001).

Nykyisellään sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden valtionavustustoimintaan liittyy erityisen paljon valtionavustusten saajan hallinnon ja taloushallinnon kuormittavuutta. Valtionavustuslaissa ilmaistun periaatteen mukaisesti valtionavustuksen saajalle ei tulisi asettaa liian yksityiskohtaisia velvoitteita valtionavustuksen hakumenettelyssä ja avustuksen käyttöön liittyvässä raportoinnissa. Myöskään sellaista tietoa, joka ei suoraan liity valtionavustuksen antamisen arviointiin tai sen käytön raportointiin ei tulisi kerätä. Kuitenkin toiminnan yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen ja tuloksellisuuteen liittyvät kriteerit ovat perusteltuja. Tämä tulisi ottaa huomioon asetusvalmistelussa ja valtionavustuksiin liittyvässä hallintomenettelyssä.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 4 §:ään (Avustuksen määrä)

Diabetesliitto katsoo, että valtionavustuksen saajan varallisuusaseman huomioon ottamista tulisi käsitellä eri valtionapuviranomaisissa yhdenvertaisesti.

Nykyisten STEA:n käyttämien varallisuuden arviointiin liittyvien perusteiden mukaan pääsääntöisesti valtionavustuksen saajalla katsotaan olevan merkittävää varallisuutta silloin, kun sen nettovarallisuus viimeisimmässä tilinpäätöksessä on suurempi kuin saajan kuuden kuukauden kuluja vastaava summa. Diabetesliitto katsoo, että arviointiperusteena kuusi kuukautta on liian vähäinen. Hyvään yhdistyshallintoon sisältyy se, että yhdistyksellä on riittävät toimintaedellytykset jatkaa toimintaansa ilman, että lyhytaikaiset rahoitukseen ja talouteen vaikuttavat heilahdukset eivät liikaa vaikuttaisin yhdistyksen normaaliin toimintaan. Kuuden kuukauden aikajännettä tähän on pidettävä liian lyhyenä.

Asetusluonnoksen 2. momenttia on syytä arvioida uudelleen. Asetustekstin tulee olla täsmällinen ja sovellettavissa kaikkiin tapauksiin. Nyt asetusluonnoksen 2. momentti ei täytä näitä vaatimuksia.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 5 §:ään (Valtionavustuksen hakeminen)

Diabetesliitto kannattaa sitä, että investointi- tai hankeavustuksissa useammalle vuodelle jaksotettava valtionavustus voidaan hakea kerralla noudattaen 1. momentissa tarkoitettuja määräaikoja.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 6 §:ään (Avustuspäätös)

Ei kommentteja.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 7 §:ään (Avustuksen maksaminen)

Ei kommentteja.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 8 §:ään (Avustuksen käyttö)

Asetusluonnoksen 2. momenttia tulee arvioida uudelleen. Valtionavustusta saavien yhdistysten ja säätiöiden toiminnassa ja toimintaympäristössä tapahtuu melko varmasti tulevina vuosina merkittäviä muutoksia, jotka kaikki eivät ole ennakoitavissa. Näihin muutoksiin vaikuttaa muun muassa toteutunut muutos sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuussa, väestön ikääntyminen ja väestön keskittyminen. Asetuksella ei tule estää valtionavustuksen saajien yhteistoimintaa ja esimerkiksi niiden välistä vuokraus- tai toimitilakustannusten jakotoimintaa, jossa samoissa, yhdellä investointiavustuksella rahoitetuissa tiloissa toimii useampi valtionavustuksen saaja. Mikäli tämänkaltainen keskinäinen yhteistyö tosiasiallisesti estyisi asetuskirjauksella, se voi johtaa tilojen merkittävään alikäyttöön ja olisi ristiriidassa tilojen tehokasta käyttöä koskevien tavoitteiden kanssa. Asetusluonnoksen muotoilua tulee korjata niin, että se sallii tilan vuokraamisen toiselle yhdistys- tai säätiömuotoiselle yleishyödyllisen toiminnan harjoittajalle.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 9 §:ään (Hyväksyttävät kustannukset)

Asetusluonnosta tulisi arvioida tarkemmin ja ottaa huomioon eri valtionapuviranomaisten käytännöt ja niiden yhtenäistämiseen liittyvä valtiovarainministeriön hanke. Lisäksi asetuksessa tulisi mahdollistaa valtionavustuksen käyttäminen valtionavustuksen saajan varainhankintaan.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 10 §:ään (Yleisavustus)

Asetusluonnosta tulisi arvioida tältä osin uudelleen. Valtionavustusta saavat yhdistyksen ja säätiöt järjestävät osana sääntöjen mukaista toimintaansa erilaisia tapahtumia sekä kurssi- ja koulutustoimintaan. Yhdistyksen tai säätiön tarkoitukseen välittömästi liittyvästä koulutus- ja tapahtumatoiminnan järjestämisestä aiheutuneet kulut tulee voida lukea täysimääräisesti valtionapukelpoiseksi kuluksi ilman, että niistä vähennetään toiminnan tuottoja.

Säännöksen täsmällisempi muotoilu on tarpeen myös sen selventämiseksi, että kaikki tiettyyn toimintaan käytettävät varat eivät ole kyseisen toiminnan tuottoja. Toiminnan tuottojen tulee olla peräisin kyseisestä toiminnasta itsestään. Toiminnan tuottoja eivät ole esimerkiksi kyseiseen toimintaan kohdennettavat satunnaiset testamentti- tai muut lahjoitukset tai avustuksen saajan muusta lähteestä peräisin olevat tulot, joita saaja käyttää kyseiseen toimintaan. Tämä on syytä selventää.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 11 §:ään (Investointi- ja hankeavustukset)

Asetusluonnosta tulee tältäkin osin arvioida uudelleen. Säännöksen täsmällisempi muotoilu on tarpeen sen selventämiseksi, että kaikki tiettyyn investointiin tai hankkeeseen käytettävät varat eivät ole kyseisen investoinnin tai hankkeen tuottoja. Investoinnin tai hankkeen tuottojen tulee olla peräisin kyseisestä investoinnista tai hankkeesta itsestään. Investoinnin tai hankkeen tuottoja eivät ole esimerkiksi kyseiseen investointiin tai hankkeeseen kohdennettavat satunnaiset testamentti- tai muut lahjoitukset tai avustuksen saajan muusta lähteestä peräisin olevat tulot, joita saaja käyttää kyseiseen investointiin tai hankkeeseen.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 12 §:ään (Osarahoitusosuuteen myönnettävä avustus)

Ei kommentoitavaa.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 13 §:ään (Edelleen välitettävä avustus)

Asetuksessa tulee ottaa huomioon, että ”kohdennettu yleisavustus” tulisi määritellä asetuksessa.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 14 §:ään (Asiakkaiden valinta)

Asetusluonnoksessa on määritelty asiakastietojen säilyttämisaikaksi 10 vuotta. Diabetesliitto katsoo, että aika on melko pitkä ottaen huomioon nykyisen tietosuojalainsäädännön vaatimukset. Säädestä tulisi tarkentaa, ottaen huomioon tietojen säilyttämisen tarpeellisuus ja tarkoituksenmukaisuus sekä tietosuojalainsäädäntö.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 15 §:ään (Avustuksen käyttöaika)

Ei kommentoitavaa.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 16 §:ään (Kirjanpito)

Diabetesliitto katsoo, että asetuksella ei voida säätää kirjanpitoaineiston säilyttämiseen pidempää aikaa, kuin kirjanpitoaissa on säädetty.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 17 §:ään (Selvitys avustuksen käytöstä)

Diabetesliitto pitää kannatettavana, että vaatimusta erityiselle tilintarkastajan raportille korotetaan. Diabetesliitto kuitenkin katsoo, että yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti raportin vaatimiselle asetettava saatujen avustusten määrään sidottu raja tulisi olla valtionavustusta saaville yhdistyksille ja säätiölle samansuuruinen, hallinnonalasta riippumatta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön voimassa olevien avustusehtojen (vuosi 2023) mukaan ”yleisavustuksen saajan tulee toimittaa opetus- ja kulttuuriministeriölle tilintarkastajan raportti valtionavustusten käytöstä, mikäli yleisavustus yksin tai yhdessä muiden opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämien avustusten kanssa on vähintään 500 000 euroa kalenterivuodessa.”

Tällä perusteella Diabetesliitto ehdottaa, että tilintarkastajan raportti vaadittaisiin, jos valtionavustuksen saajan avustusten määrä on vähintään 500.000 euroa kalenterivuodessa.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 18 §:ään (Maksujärjestely takaisinperittävässä avustuksessa)

Asetusluonnoksen mukaan takaisinperittävä avustus ja sille laskettu korko on maksettava takaisin valtionapuviranomaisen asettamaan eräpäivään mennessä. Asetusluonnoksen mukaan maksujärjestelyssä

takaisinperittävä osuus avustuksesta ja sille laskettu korko on maksettava takaisin kahden vuoden kuluessa lainvoimaisesta päätöksestä.

Asetusluonnoksessa määrätty kahden vuoden aika lainvoimaisesta päätöksestä olisi tällöin ehdoton enimmäisaika maksulle. Diabetesliitto ehdottaa, että asetuseräluonnokseen lisättäisiin mahdollisuutena, että valtionapuviranomainen voisi perustellusta syystä pidentää tätä enimmäisaikaa esimerkiksi viiteen (5) vuoteen silloin, kun tämä pidennys turvaisi takaisinperinnän toteutumisen täysimääräisesti.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetuseräluonnoksen 19 §:ään (Neuvottelukunnan kokoonpano)

Ei kommentoitavaa.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetuseräluonnoksen 20 §:ään (Arviointi- ja avustusjaoston kokoonpano)

Ei kommentoitavaa.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetuseräluonnoksen 21 §:ään (Toiminnan järjestäminen)

Ei kommentoitavaa.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetuseräluonnoksen 22 §:ään (Palkkiot ja korvaukset)

Diabetesliitto katsoo, että asiantuntijoiden ja sihteerien osalta neuvottelukunnan ja jaoston välillä ei tulisi olla eroa.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetuseräluonnoksen 23 §:ään (Voimaantulo)

Ei kommentoitavaa.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetuseräluonnoksen 24 §:ään (Siirtymäsäännökset)

Ei kommentoitavaa.

Tähän voitte kirjoittaa mahdollisia muita huomioita ja kommentteja

Yhdistysten ja säätiöiden valtionavustuskäytäntöjä, -menettelyitä ja ehtoja tulisi mahdollisimman paljon yhtenäistää eri valtionapuviranomaisten välillä, hallinnonalakohtaiset erityispiirteet huomioon ottaen.

SUOMEN DIABETESLIITTO ry

Juha Viertola
Toiminnanjohtaja